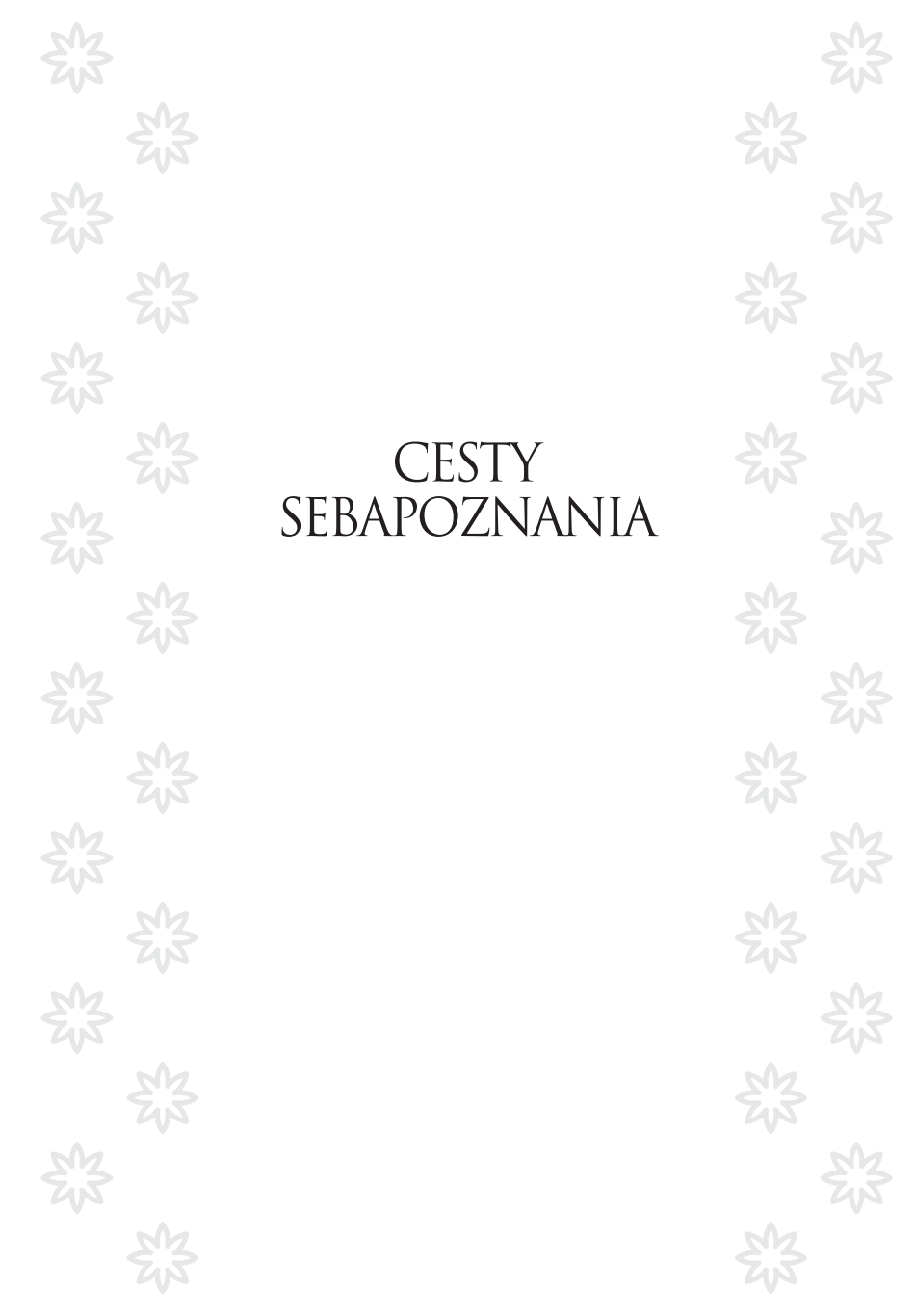

PÉTER POPPER

CESTY
SEBAPOZNANIA

A decorative border of stylized, eight-pointed starburst shapes in a light gray color, arranged in two vertical columns on the left and right sides of the page.

CESTY SEBAPOZNANIA

PÉTER POPPER

CESTY
SABAPOZNANIA

slovart

Copyright © Saxum Kiadó Kft. 2004
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., 2015
Translation © Peter Macsovszky 2015

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy nesmie byť reprodukováná ani šírená v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Obsah

PREDSLOV ♦ 9

VENOVANIE ♦ 13

AKO UČIŤ? ♦ 15

PRVÝ DHATTATREJOV KÓAN ♦ 15

DRUHÝ DHATTATREJOV KÓAN ♦ 15

AKO SOM SA ZOZNÁMIL S DHATTATREJOM ♦ 16

AKO SA MÁ VYSLOVOVAŤ DHATTATREJOVO MENO? ♦ 19

CIVILIZÁCIA ZÁPADU: SLOVKO ALEBO ♦ 21

ŠTVRTÝ DHATTATREJOV KÓAN ♦ 24

OSPRAVEDLŇUJEM SA ZA KRÁTKY ŽIVOTOPIS

SIGMUNDA FREUDA ♦ 26

AKO VZNIKÁ NÁBOŽENSTVO? ♦ 29

KRISTUS A BARABÁŠ ♦ 33

PIATY DHATTATREJOV KÓAN ♦ 35

CIVILIZÁCIA VÝCHODU: SPOJKA A ♦ 37

POUČENIE O AŠRAMOCH ♦ 41

SKÚMANIE ČLOVEKA ♦ 45

ŠIESTY DHATTATREJOV KÓAN ♦ 50

AKO SA ŽIJE V LIEČEBNE ZAMERANOM AŠRAME? ♦ 51

JEDEN NÁPIS A JEDNO OHROMENIE ♦ 56

ČO SA POHYBUJE? ODKIAL? KAM? ♦ 59

PROTI XANAXIZMU ♦ 64

ZÁKLADNÉ FORMY BYTIA ♦ 68

MASKA A ČO JE POD ŇOU ♦ 72

SIEDMY DHATTATREJOV KÓAN ♦ 75

CHARAKTERISTIKA JOGÍNA ♦ 78

OCHRÁNI NÁS VIERA PRED STRACHOM? ♦ 85

VEDOMIE A JEHO STAVY ♦ 88

PROBLÉM KACÍRSTVA ♦ 93

PRAVDA, ÚČINOK A OSTRIE BRITVY ♦ 97

ÔSMY DHATTATREJOV KÓAN ♦ 101

ZÁPADNÁ A VÝCHODNÁ ASKÉZA ♦ 103

VEDOMÁ PRECHÁDZKA POD POVRCHOM

VEDOMIA ♦ 107

DÔKAZY SVÄTÉHO HUGA Z MAGDEBURGU

O EXISTENCII BOHA ♦ 112

ČARO SYMETRIE ♦ 117

KULTÚRNOHISTORICKÁ NUDA ♦ 121

DEVIATY DHATTATREJOV KÓAN ♦ 125

PRELET NAD KRAJINAMI VEDOMIA ♦ 127

OBLÚK EVOLÚCIE ♦ 131

MOJA KREHKÁ DÔSTOJNOSŤ ♦ 135

SILA OSUDU. PRÍKLADY ♦	140
AKO SA NEVYHNUTNOSŤ ZMIERŇUJE A MENÍ SA NA OSUD? ♦	148
SÚMRAK A ÚSVIT BOHOV ♦	153
DESIATY DHATTATREJOV KÓAN ♦	156
ZÁKON KARMY ♦	157
PASCA EXISTENCIE ♦	163
DANTEHO PSYCHOTERAPIA ♦	166
JEDENÁSTY DHATTATREJOV KÓAN ♦	171
KAM ZMIZOL DUCH? ♦	172
ŠKOLENIE V NENÁSILNOM SEBAOVĽADANÍ ♦	178
DVANÁSTY DHATTATREJOV KÓAN ♦	187
TYPOLÓGIA TRIMURTI ♦	189
VONKAJŠIA A VNÚTORNÁ DISCIPLÍNA ♦	194
NEGATÍVNY HINDUIZMUS: BUDDHA ♦	198
BUDDHISTICKÁ JOGA ♦	204
TIBETSKÁ KNIHA MŔTVYCH ♦	209
TRINÁSTY DHATTATREJOV KÓAN ♦	217
LEGENDA O HRNČIAROVI ♦	218
KOZMICKÁ MATEMATIKA ♦	222
ROZLÚČKA ♦	226
POZNÁMKY K SLOVENSKÉMU VYDANIU ♦	231
POUŽITÁ A ODPORÚČANÁ LITERATÚRA ♦	235
O AUOROVI ♦	238

PREDSLOV

Aký zmysel má prejsť po ceste, ktorá vedie na svoj vlastný začiatok? Ved' človek sa dostane do toho istého bodu, z ktorého vyrazil. Začiatok a koniec sa stretnú. Ale počas putovania sa môžu udiat všelijaké veci. Preto nie je isté, že na začiatok sa vráti rovnaký človek ako ten, ktorý sa vydal na cestu.

Počas cesty na teba bude vplývať veľa podnetov a stretneš mnohých učiteľov, žiakov, vierozvestcov. Mnohí z nich ťa budú lákať, aby si sa k nim pridal. Objavíš medzi nimi nejedného bludára alebo snaživca, ktorý bude predstierať, že je majstrom. Ty však k nim pristupuj bez predsudkov. Počúvaj ich, ale len dovtedy, kým sa ti budú zdať prijateľní. Vedz, že niekedy aj podvodník kráča po ceste pravdy a aj šľachetnému človeku sa môže stať, že zblúdi. Ak budú vyžarovať svetlo, prijmi ho. Ale, ako hovorí zenový majster Chuj-chaj, v žiadnom prípade sa nepodieľaj na ich karme.

Táto kniha je o „mojej“ Indii. India ma presvedčila nielen o tom, že z jej kultúry možno načerpať veľmi veľa síl a poznania, ale aj o tom, že kto nenachádza svoju duchovnú cestu vo vlastnej domovine, nenájde ju ani v Indii, v Tibete alebo v ktoromkoľvek inom kúte sveta. Narodil som sa v Európe, zrejme nie náhodou, som Európan a nemám

chuť hrať sa medzi horami Zadunajska či na rovine Veľkej dunajskej kotliny na tibetského lámu, hinduistického mnícha či na zasväteného majstra jogy.

Neverím, že náboženská filozofia Ďalekého východu pomôže vyriešiť súčasnú krízu západnej civilizácie. Podstatu tejto krízy vidím v tom, že rozvoj ľudskej inteligencie, zmyslu pre morálku a sociálneho citu ďaleko zaostáva za závratne napredujúcimi špičkovými technológiami. Začíname sa podobáť na ľudoopy, ktorým niekto do ruky vložil granáty. Hrozí, že do vzduchu vyhodíme nielen sami seba, ale aj svoje okolie. A presne z týchto napätí pochádza apokalyptická atmosféra našej éry.

Ponášky na kóany, ktoré nájdete v tejto knihe, som vymyslel ja. Prebleskuje nimi paródia, posmešná grimasa. Ale duchovné bremená, ktoré niekedy pokladám za príliš ťažké, mi pomáha zmierňovať jedine humor. Úsmev vnímam ako cudnú formu pokory a úcty.

Slušnosť si vyžaduje, aby som menoval svojich majstrov: Lucy P. Liebermannová, psychologička; Sándor Török, spisovateľ; Dr. András Pető, lekár; svámi Dhattatreja, majster jogy z ašramu Višvajatan neďaleko Dillí; svámi Dhigambardži, majster jogy z ašramu v Lonavle, a šrí ačarja Buddharakkita, opát bangalúrskeho buddhistického kláštora.

Dávno som sa od nich odpútal a pokiaľ viem, ani jeden z nich už nie je medzi živými. Prečo však nenasledovať Goetheho slová a nespraviť z núdze cnosť? Nikdy som nechcel získať žiakov v duchovnom zmysle slova, lebo napriek tomu, že ma viacerí za svojho majstra vymenovali, predsa len nie som majster. A nikdy som nebol natoľko oddaný a fanatický, aby som sa pripojil k niektorej z ezoterických alebo náboženských komún.

A tak sa utešujem tým, že zo spirituálneho hľadiska sa podobám na Vantolu, onoho osamelého vlka z *Knihy džunglí*, až na to, že keď ma z času na čas chceli zožrať divé psy z náhornej planiny Dekkán, neprišla mi na pomoc žiadna sionská vlčia armáda. Mám dobrý pocit z toho, že som sa napriek tomu nevzdal.

Mám radosť, že sa táto kniha dožila ďalšieho vydania, lebo to znamená, že ešte stále má čo ponúknuť čitateľovi.

V Budapešti 20. februára 2004

Skúmať Cestu znamená skúmať vlastné Ja. Skúmať vlastné Ja znamená zabudnúť naň. Keď zabudneš na svoje Ja, dosiahneš osvietenie. Osvietenie znamená, že múr medzi tvojím Ja a druhými zmizol.

MAJSTER DÓGEN

– V budúcom pokolení bude veľa bludárskych snaživcov. Ako budeme spolu nažívať?

– Prijmi ich svetlo, ale neprijímaj ich karmu. Aj keby ste obaja boli v tej istej izbe, v myšlienkach sa nezdržuj na rovnakom mieste ako on. Existuje sútra, v ktorej sa hovorí: Hoci sa riadi zmenami okolností, jeho charakter zostáva nemenný.

MAJSTER CHUJ-CHAJ

Najvyššie učenie je voľne prístupné. Tak prečo by si sa mal učiť metódy potrebné na jeho pochopenie? Cesta je prítomná všade, nech by si sa nachádzal kdekoľvek. Načo sú potom prax a osvietenie? Ak ťa však od Cesty oddeľuje čo len drobnúčká odchýlka, si od nej vzdialený väčšmi ako nebo od zeme.

MAJSTER DÓGEN

VENOVANIE

Venujem túto knihu svámimu Dhattatrejovi Brahmačárimu, s ktorým som sa zoznámil v roku 1971 v Indii v jogovom ašrame Višvajatan. Istý čas som bol jeho žiakom. Ale nie celkom. Jednak preto, lebo zároveň som ja sám bol Dhattatrejovým majstrom, a potom preto, že som bol žiakom a súčasne aj majstrom ďalších ľudí. Nikdy som sa totiž nestal žiakom niekoho, kto ma neprijal za svojho majstra. Tak som sa od majstrov učil, aký má byť dobrý žiak, a ja som ich zas učil, aký má byť dobrý majster. Aj oni boli Dhattatreja. Tu sú ich mená: Lucy P. Liebermannová, Sándor Török, András Pető, Péter Ladányi, Ibolya Vázsonyiová a Anna Gleimannová.

Napokon aj ja som Dhattatreja. Aj preto mu venujem túto knihu. Znovu som ho stretol v Indii v roku 1979. Lenže vtedy sa už nevolal Dhattatreja, ale Buddharakkita Thera. V Bangalúre bola vtedy najkrajšia jar na svete.

Ešte niečo o kóanoch. *Kóan* je v zenovom buddhizme meditačný paradox. Je to absurdné rozjímanie nad absurditou sveta. Lenže z matematiky vieme, že mínus krát mínus sa vždy rovná plus. Zo sobáša dvoch objímajúcich sa negatív teda môže vzísť pozitívum. Traduje sa, že Leonardo da Vinci raz márne vysvetľoval nechápavému staviteľovi podstatu klenby. Nakoniec stratil trpezlivosť a zvolal:

„Ech, ako to, že nechápete, *messire*? Klenbu tvoria dve slabosti, ktoré sa navzájom podopierajú, čo vedie k vzniku nekonečnej sily!“

Na našu spoločnú cestu do Orientu by sme si mohli pribaliť ponaučenie, ktoré dal svojmu synovi Dighiti, radža z Kosaly:

*Keď musíš rozhodnúť sa,
nedívaj sa z veľkej diaľky
no ani veľmi zblízka,
Dighávu, dieťa moje milé.*

*Hnevom hnev neodstrániš,
Dighávu, milovaný synu.
Láskou všetko napraviš,
len tá má moc odpúšťať.*

AKO UČIŤ?

PRVÝ DHATTATREJOV KÓAN

Majster a jeho žiak sedia pri múre.

Majster má sedemnášť rokov.

Jeho žiak má sedemdesiat.

Podstata Majstrovho učenia spočíva v tom, že mlčí.

Žiak načúva Majstrovmu mlčaniu a všetky jeho pochybnosti pominú.

DRUHÝ DHATTATREJOV KÓAN

Žiak celý uchvátený počúval vtáčí spev.

Majster sa spýtal: „Kocháš sa v drozdovi alebo v jeho speve?“

„V drozdovi!“ odpovedal žiak.

Vtedy Majster zaviazal žiakovi oči.

„Kochám sa v jeho speve!“ povedal žiak.

Vtedy Majster zapchal žiakovi uši bavlnou.

V tej chvíli žiak pochopil to, čo Majster nechápal. Majster pochopil žiakovo pochopenie a osvietilo ho.

Komentár šrí Ramanandu: Drozd, spev, kochanie sa, Majster a žiak, to je päť prejavov reality. Zo všetkých vyžaruje jednota. Aj keby mala realita päťtisícpäťsto alebo päťdesiatpäťtisíc tvárí – aký by v tom bol rozdiel?

Komentár pandita Lалу: Oči sú zbytočné, uši sú zbytočné. Zbytočný je drozd a zbytočný je aj spev. Majster je zbytočný, žiak je zbytočný. Stačí sa kochať.

Komentár svámiho Dhattatreju: Ja, chvalabohu, nerozumiem z toho ani slovu. Preto neexistuje slovo, neexistuje pochopenie, neexistuje chvála a neexistujem ani ja. Existuje jedine Boh.

AKO SOM SA ZOZNÁMIL S DHATTATREJOM

Večne dobre naladený Dr. Bhole ma odviezol na rikši k svámmimu Dhirendrovi Brahmačárimu. Ako neskôr vysvitlo, bol to dôverník Indiry Gándhiovej. V čase vlády Indickej ľudovej strany otvoril vlastnú školu jogy, potom ho začali trestne stíhať. Po opätovnom víťazstve Indického národného kongresu ho rehabilitovali. Peripetie Dhirendrovho osudu mi pripomínajú, že raz som sa na Benáreskej hinduistickej univerzite celý zhrozený stal svedkom zúrivej bit-

ky stoviek študentov. Bili sa len preto, aby presadili svoje názory na Bangladéš. Vydesene som bežal k Dhattatrejovi.

„Majstre, nenachádzame sa náhodou v ríši nenásilia?“

Zhovievavo povedal len toľko:

„A čo si si myslel? *The man is man.*“ (Človek je človek.)

Skrátka, s Dhirendrom sme sa krásne namlčali.

V priebehu zhruba dvoch hodín sa odohralo toto:

Ticho

DHIRENDRA: Odkiaľ prichádzate?

JA: Z Maďarska.

DHIRENDRA: Je to studená alebo teplá krajina? *Keď videl, že sa len nechápavo pozerám, dodal:* Aké sú tam zimy?

JA: Nasneží aj mrzne.

DHIRENDRA: Tak potom je to studená krajina. Ako je to u vás s náboženstvom?

JA: Nuž ... žijú tam katolíci ... evanjelici ... židia.

DHIRENDRA: Takže vy neviete, čo je náboženstvo.

Ticho

DHIRENDRA: Náboženstvo je to, čo človek robí, keď je sám.

JA: Aha. Zapne televízor, rádio, pustí si hudbu.

Ticho

DHIRENDRA: Čo si myslíte o vteleniach božstva? Nepovedzte mi to, čo ste si o tom prečítali, ale to, čo si myslíte vy.

JA *po chvíli uvažovania*: Nuž, ak existuje božstvo a ak sa vtelilo, tak si myslím, že sa vtelilo preto, lebo malo pocit viny.

DHIRENDRA: Ako to myslíte?

JA: Cítilo sa vinné pre stvorenie. Ak mimo času a priestoru existuje bytosť, nekonečná a večná, a tá bytosť spôsobí vznik tvorov, ktoré musia zostarnúť, schradnúť a zomrieť, potom si neviem predstaviť nič zlomyseľnejšie. Keďže božstvo sa cíti vinné, z času na čas sa možno vtelí, aby aj ono zakúsilo osudy svojich stvorení.

Ticho

DHIRENDRA: V poriadku. Budeme sa vám venovať.

Zatlieska

Vojdú traja jogíni, uklonia sa a posadia sa na rohožku. Dívam sa na nich. Dvaja sa mi veľmi pozdávajú. Sú chudí, oči im

blčia, sú to askéti. Ale tretí je buclaté prasa. Dlhé vlasy a brada mu splývajú na sadlovité telo. Podľa mňa by jogín nemal byť tučný!

DHIRENDRA zrazu ukáže na tučného: On bude váš guru!

Mnísi sa uklonia a vzdialia sa. Aj ja sa zberám, lebo vidím, že naše prvé stretnutie sa skončilo.

DHIRENDRA: Viete, prečo som vybral práve jeho?

JA: Nie.

DHIRENDRA: Lebo som videl, že vám pripadá odpor-
ný. Učte sa pokore!

Tak som sa zoznámil s Dhattatrejom.

AKO SA MÁ VYSLOVOVAŤ DHATTATREJOVO MENO?

Dhattatrejovo meno vôbec netreba vyslovovať. Zvolil som ho aj preto, lebo je pomerne náročné ho vysloviť a ja dúfam, že bude čitateľa privádzať do šialenstva. Mimocho-
dom, vyslovuje sa Dhattatreja.

Až teraz vidím, že posledný odsek možno pochopiť aj ako kóan. Nech teda predstavuje tretí Dhattatrejov kóan.